

Uilenonderzoek onderzoek aan de Lunterseweg 47 te Ede

Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Status:	Definitief
Project:	BE/2021/109
Datum:	24 juni 2021
Samensteller(s):	ing. G. Fairhurst
Collegiale toets:	ir. ing. K.J. Rebergen
Opdrachtgever:	

MIDDEN NEDERLAND MAKELAARS B.V.
Kampstraat 32
3771 AV Barneveld

Contactpersoon:	Dhr. E. Top
-----------------	-------------

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

© Blom Ecologie B.V. / Midden Nederland Makelaars B.V.

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

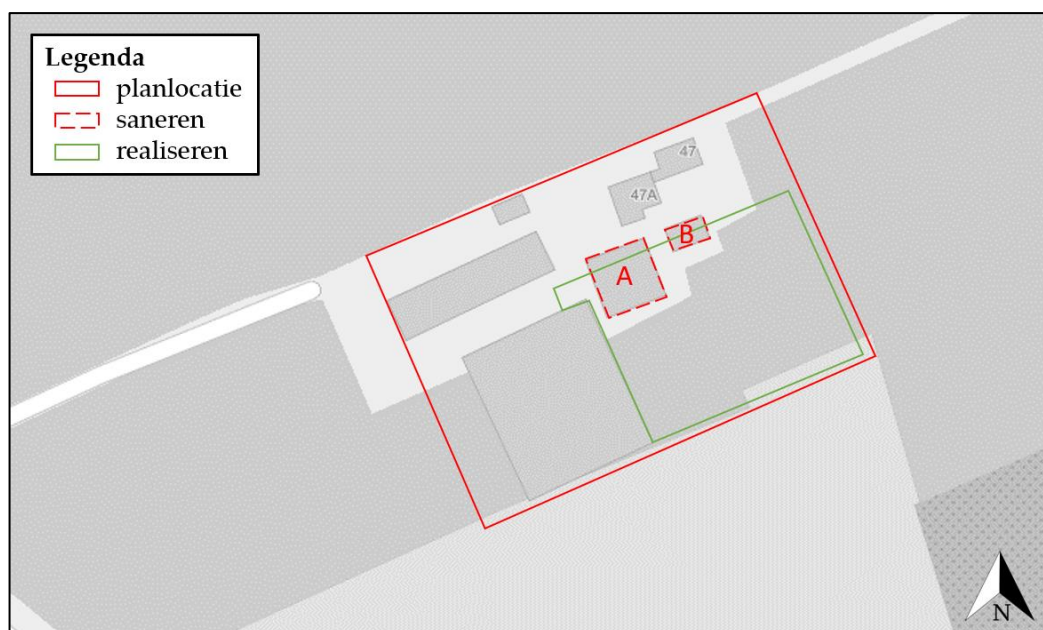
Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Planlocatie	6
1.3 Werkzaamheden	6
1.4 Te verwachten soorten en functies	7
1.5 Kader Wet natuurbescherming	8
2 Methode	9
2.1 Soorten	9
2.2 Theoretisch kader	10
2.3 Praktische uitvoering	11
2.4 Specifieke omstandigheden	12
3 Resultaten	13
3.1 Kerkuil	13
3.2 Steenuil	13
4 Conclusie en advies	15
4.1 Kerkuil	15
4.2 Steenuil	15
4.3 Te treffen maatregelen tijdens de werkzaamheden	15
5 Bronnen.....	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Lunterseweg 47 te Ede is een boerenerf met een woning en meerdere schuren en stallen gesitueerd. De initiatiefnemer is voornemens de twee van de bestaande schuren te saneren ten behoeve van de realisatie van een vleeskalverenstal. De beoogde ontwikkeling mogelijk leidt mogelijk tot de aantasting van beschermde soorten en andere beschermde natuurwaarde. Derhalve is een oriënterend onderzoek uitgevoerd naar de potentie van de planlocatie voor deze beschermde natuurwaarde (de Boer, 2020).

Figuur 1.1 De planlocatie (rood omkaderd) is gelegen aan de Lunterseweg 47 te Ede (bron kaartmateriaal: arcgis.com).

Op basis van het oriënterende onderzoek kon de aanwezigheid van vaste rust- en nestplaatsen of een essentieel leefgebied (territorium) de kerkuil en/of steenuil niet worden uitgesloten. Om vast te stellen of de planlocatie daadwerkelijk een functie heeft voor vorengenoemde soorten was aanvullend onderzoek noodzakelijk. De initiatiefnemer heeft Blom Ecologie B.V. verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Onderzoeksdoel

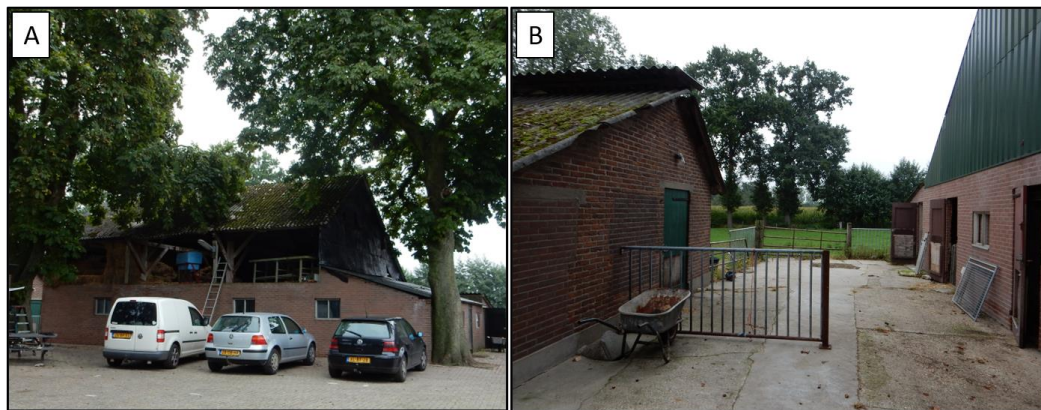
In dit aanvullende onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen centraal gesteld:

- Zijn de kerkuil en/of steenuil aanwezig in de planlocatie?
- Op welke wijze maken de kerkuil en/of steenuil gebruik van de planlocatie? Zijn in de planlocatie foerageergebieden, voortplanting- en/of rustplaatsen aanwezig?
- Hebben de voorgenumen activiteiten een negatief effect op de voorkomende soorten en/of de functionaliteit van de voortplanting- en/of verblijfplaatsen en leefomgeving van kerkuil en/of steenuil?

1.2 Planlocatie

De planlocatie is gelegen aan de Lunterseweg 47 te Ede en betreft een boeren erf met vleeskalveren (figuur 1.1). Op de planlocatie zijn een woonhuis, meerdere schuren en stallen en een weiland gesitueerd. De planlocatie wordt gekenmerkt door een hoge mate van verharding en de aanwezigheid van een weiland. Er zijn twee kastanjabomen aanwezig, waarvan er één gekapt zal worden ten behoeve van de realisatie van de vleeskalverenstal. De schuren welke gesaneerd zullen worden ten behoeve van de ontwikkeling zien er als volgt uit:

- schuur A betreft een schuur met een hooizolder. De schuur is opgetrokken uit gemetselde muren en metalen damwandplaten en bevat een golfplaten dak met (deels kapot) dakbeschot (figuur 1.2). Er is geen spouwmuur aanwezig. De eerste bouwlaag is ingericht als vleeskalverenstal en staat deels leeg. De tweede bouwlaag betreft een hooizolder welke open is vanaf de zijkant;
- schuur B betreft een schuur met één bouwlaag welke in gebruik is als stal voor koeien en schapen. De schuur is opgetrokken uit gemetselde muren en bevat een golfplaten dak met (deels kapot) dakbeschot. Een spouwmuur is afwezig.

Figuur 1.2 Impressie van de planlocatie links: schuur B, rechts: schuur A. (bron: de Boer, 2020).

1.3 Werkzaamheden

De beoogde ingrepen zijn permanent van karakter. De beoogde ontwikkeling betreft het saneren van schuur A en B en de kap van een kastanjaboom. Tevens zal er een vleeskalverenstal gerealiseerd worden. De vleeskalverenstal zal gerealiseerd worden op de locatie van schuur A, schuur B en een deel van een weiland. Onderstaand volgt een korte opsomming van de ingrepen en effecten:

- saneren van schuur A en B: algemene sloopwerkzaamheden en afvoer sloopmateriaal;
- kappen van één kastanjaboom: kapwerkzaamheden en afvoer hout;
- verwijderen terreininrichting, waaronder gedeelte van het groen: graafwerkzaamheden, transport (afvoer) van materiaal en groen;
- egaliseren terrein: graafwerkzaamheden en grondtransport;
- realisatie van een vleeskalverenstal: algemene bouwwerkzaamheden;
- revitalisatie terrein en aanleg verharding: allerhande (straat- en hoveniers) werkzaamheden.

1.4 Te verwachten soorten en functies

Uit het oriënterend onderzoek (de Boer, 2020) is gebleken dat de planlocatie mogelijk geschikt is als rust- en/of nestlocatie, essentieel leefgebied of territorium van de kerkuil en/of steenuil (tabel 1.1). Op circa 210 m ten noordwesten is een nestlocatie van de kerkuil bekend (uilenkast). De planlocatie, schuur A en de omgeving van de planlocatie voldoen aan de habitatseisen van de kerkuil (figuur 1.3). Schuur A is toegankelijk voor de soort middels een open hooizolder. Ondanks dat er geen sporen van de kerkuil gevonden zijn kan afwezigheid van een rustplaats in de te saneren schuren niet uitgesloten worden. Schuur A is door de aanwezigheid van voldoende openingen en de open hooizolder toegankelijk voor steenuilen. Tevens voldoet de planlocatie en de directe omgeving aan het voorkeurshabitat van de steenuil door aanwezigheid van toegankelijke schuren, begraasde weilanden, voldoende potentiële nestplaatsen op de hooizolder of tussen het dak en dakbeschoot. Daarnaast zijn er waarnemingen van roepende en baltsende/zingende steenuilen aanwezig aan de noordzijde van de planlocatie (NDFF). Aangezien het territorium van de steenuil slechts enkele honderden meters rondom een nestplaats is, is er een reële kans dat schuur A behoort tot het functioneel leefgebied/territorium van de steenuil en gebruikt wordt als nestlocatie en/of rustplaats.

Tabel 1.1 De te verwachten beschermde gebouwbewonende soorten op de planlocatie op basis van de uitgevoerde quickscan (de Boer, 2020).

Soortenbescherming			
Soortgroep	Beschermings-regime Wet nb	Soortspecifie k onderzoek	Mogelijk functie plangebied
Vaatplanten	N.v.t.	Nee	-
Grondgebonden zoogdieren	N.v.t.	Nee	-
Vleermuizen	N.v.t.	Nee	-
Amfibieën	N.v.t.	Nee	-
Reptielen	N.v.t.	Nee	-
Vissen	N.v.t.	Nee	-
Insecten en andere ongewervelden	N.v.t.	Nee	-
Vogels			
kerkuil	Artikel 3.1	Ja	Nestlocaties/foerageergebied
steenuil	Artikel 3.1	Ja	Nestlocaties/territorium

Figuur 1.3 Schuur A, de planlocatie en de directe omgeving hiervan hebben mogelijk een functie voor de kerkuil en/of steenuil.

1.5 Kader Wet natuurbescherming

De soortenbescherming van Wet natuurbescherming valt op grond van internationale verdragen en nationaal beschermde soorten, uiteen in drie verschillende beschermingsregimes. Deze beschermingsregimes betreffen de Vogelrichtlijn (art. 3.1), Habitatrichtlijn (art. 3.5) en de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). De kerkuil en steenuil vallen onder de bescherming van de Vogelrichtlijn. Naar aanleiding van de beoogde werkzaamheden (paragraaf 1.3) kan overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

Wnb, art 3.1 lid 2 en 4 (Vogelrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid (uilen) te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels (uilen) weg te nemen.

Lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

2 Methode

2.1 Soorten

Op de planlocatie kan de aanwezigheid van kerkuil en/of steenuil niet worden uitgesloten. Per soort (groep) is een bepaalde onderzoeksmethode en inspanning vereist op basis van de ecologie van de soort.

Kerkuil

De kerkuil (figuur 2.1) is een erg opvallende uil door zijn hartvormige gezicht. De onderkant van zijn vleugels is licht gekleurd. De rug is roestkleurig, met grijze vlekken en stipjes. De buik van de kerkuil is beige en heeft meestal veel stipjes. Kerkuilen zijn standvogels. Als de soort eenmaal is gevestigd, blijven kerkuilen meestal hun hele leven in hetzelfde gebied. De kerkuil is een soort die voorkomt in cultuurlandschappen met gras- en bouwlanden die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Kerkuilen broeden vooral in de hoge, donkere en tochtvrije delen van boerenschuren, kerken, kastelen en torens. De broedperiode loopt van februari t/m augustus (BIJ12 Kennisdocument Kerkuil, 2017).

Figuur 2.1 De kerkuil (bron: vogelbescherming.nl).

Steenuil

De steenuil is een kleine uilensoort met een lichaamsgrote van niet meer dan 23 cm en een spanwijdte van 54 tot 58 cm (figuur 2.2). Steenuilen hebben een bruin gevlekt verenkleed en een opvallende gele iris. Steenuilen zijn standvogels en sterk gebonden aan kleinschalige landschappen, waarin ze een territorium hebben waar ze het hele jaar verblijven. Het leefgebied bestaat uit een afwisselend landschap met halfopen weilanden, korte en verruigde vegetatiestroken, boomgaarden, moestuinen en andere structuren met voldoende voedselaanbod. De soort maakt gebruik van hollen in bomen en oude schuren en stallen als nest- en rustplaats.

De broedperiode gaat begin februari van start met een baltsperiode, waarbij in sommige gevallen de jongen pas in het najaar het territorium van hun ouders verlaten. De meest actieve periode is hierbij medio februari t/m april.

Figuur 2.2 De steenuil (bron: vogelbescherming.nl).

2.2 Theoretisch kader

Ten behoeve van ecologische onderzoek naar een aantal beschermde soorten in Nederland zijn door experts richtlijnen en of protocollen opgesteld. Deze richtlijnen zijn in zekere mate juridische kaders gaan vormen bij de toetsing van onderzoeken op juistheid en volledigheid. Voor de kerkuil en steenuil zijn deze richtlijnen vastgelegd in de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017). De richtlijnen worden met enige regelmaat door de opstellers (NGB) geëvalueerd en indien noodzakelijk aangepast. De uitgangspunten zoals deze zijn geformuleerd in de richtlijnen en protocollen vormen de basis voor het soort specifieke onderzoek wat wordt uitgevoerd door Blom Ecologie B.V. In tabel 2.1 wordt voor de desbetreffende beschermde soorten beknopt weergegeven wat de onderzoeksperioden en methode zijn.

Tabel 2.1 Samenvatting van de uitgangspunten ten behoeve van het uilenonderzoek zoals deze zijn geformuleerd in het Kennisdocument Kerkuil en Kennisdocument Steenuil (BIJ12, 2017).

Kerkuil
<i>Nestlocaties:</i> -Er is een bezet nest -Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van: -een paar in broedbiotoop, of -territoriaal gedrag: een krijsende vogel. Dit kan het hele jaar zijn, maar vooral februari en maart, of -bedelende jongen: dit is doorgaans vanaf juni. De afwezigheid van broedende kerkuilen kan zijn aangetoond als tijdens drie gerichte veldbezoeken verspreid in de periode van begin februari tot en met half oktober geen aanwezigheid kan worden aangetoond. De inventarisatie moet bij voorkeur tijdens goede weersomstandigheden en in een geschikt biotoop plaatsvinden. De beste momenten om te inventariseren zijn 's avonds en 's nachts.

De kerkuil reageert niet op het afspelen van de baltsroep op een geluidsrecorder. Daarnaast moet bij voorkeur ook overdag gezocht zijn naar sporen die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken, zoals braakballen of krijtstrepen.

(Kennisdocument Kerkuil BIJ12)

Steenuil

Nestlocaties:

Aantoonbaar door onderzoek in de periode 1 februari t/m 30 april (3x veldonderzoek), waarbij er minimaal 1 maand tussen het 1e en 3 veldbezoek aanwezig is. Onderzoek wordt uitgevoerd d.m.v. afspelen baltsroep en tenminste éénmaal zoeken naar sporen en nestplekken.

Functioneel leefgebied:

Bestaat uit roestplaatsen en foerageergebied. Wordt vastgesteld door waarnemingen en gedrag van de aanwezige steenuilen.

(Kennisdocument Kerkuil BIJ12, Soortinventarisatieprotocol NGB, juli 2017)

2.3 Praktische uitvoering

De praktische uitvoering valt uiteen in standaardprocedure tijdens elk veldbezoek, de reactieve onderzoekswijze die gehanteerd wordt en, indien van toepassing, de aanvullende onderzoeksmethodes. In totaal hebben er 3 veldbezoeken plaatsgevonden, hierin zijn verschillende onderzoeken gecombineerd (tabel 2.2).

Tabel 2.2 Veldbezoeken op de planlocatie, met per veldbezoek welke functies onderzocht worden en het aantal waarnemers dat is ingezet.

Veldbezoek	Functie	Aantal pers.	Datum	Zon ▼ ▲	Tijd	Weersomstandigheden
Uilen 1	Leefgebied/ nest- en rustplaats	1	17-02-2021	17.25	21.00-23.00	8/8, droog, 1-2 Bft, 11°C
Uilen 2	Leefgebied/ nest- en rustplaats	1	17-03-2021	18.47	21.00-23.00	1/8, droog, 0-1 Bft, 4°C
Uilen 3*	Leefgebied/ nest- en rustplaats	1	29-04-2021	21.00	20.30-23.00	8/8, droog/miezer, 0-1 Bft, 7°C

* Tijdens dit onderzoek is bij daglicht gezocht naar sporen van uilen.

Procedure

Op basis van de te verwachten soorten en de relatieve potentie voor deze soorten binnen de planlocatie wordt het aanvullende onderzoek ingericht. Voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering wordt bekeken vanaf welke posities de planlocatie (daken/schuren met potentie of kansrijke plaatsen in het water) het meest efficiënt (strategisch) kan worden onderzocht. De strategische (looproute en zichtlijnen zijn afhankelijk van de aanwezigheid van groenstructuren, watergangen, verlichting en diverse typen van bebouwing.

Kerkuil en steenuil

Tijdens een territoriumkartering van de steenuil worden het aantal roepende mannetjes in kaart gebracht. Onder de aanname dat elk roepend exemplaar een broedpaar vertegenwoordigd wordt zo een beeld van het aantal territoria verkregen. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is een smartphone en bluetooth JBL Clip 3 speaker, waardoor de roep luid wordt afgespeeld. Een steenuil beschermt zijn territorium door te antwoorden met een (balts)roep. Daarnaast geven zichtwaarnemingen inzicht in de mogelijke aanwezigheid van een broedpaar. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera.

Als laatste wordt er gelet op krijtsporen binnen de stallen en eventuele paaltjes van hekwerk, indien aanwezig. Deze krijtsporen geven een indicatie dat een steenuil(paar) vaak naar deze locatie terugkomt.

De kerkuil reageert, in tegenstelling tot de steenuil, niet op roep van soortgenoten. Gezien kerkuilen voornamelijk nachtjagers zijn en vanaf een uur na zonsondergang de kerkuil zijn roestplaats verlaat om te jagen, dienen de veldbezoeken rond dit tijdstip plaats te vinden. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera. Voor het vaststellen van een vaste rust- en verblijfplaats geldt derhalve zichtwaarnemingen, alsmede het aantreffen van verse braakballen. De kerkuil jaagt laagvliegend via vaste routes en vanaf zitplekken zoals hekpalen of kilometerpaaltjes langs wegen. Bij braakballen en/of krijtsporen naast dergelijke plekken, kan ervan uit worden gegaan dat het een foerageergebied (c.q. territorium) betreft. Derhalve dient tenminste één van de bezoeken ook vóór zonsondergang plaats te vinden.

2.4 Specifieke omstandigheden

Tijdens het onderzoek was er (voor zover de onderzoekers hebben kunnen nagaan) geen sprake van omstandigheden die mogelijk effect sorteren op de onderzoeksresultaten.

3 Resultaten

3.1 Kerkuil

Waarnemingen en aantallen

Tijdens de onderzoek rondes zijn geen roepende kerkuilen of zichtwaarnemingen van de soort gedaan. Daarnaast zijn tijdens de veldbezoeken geen sporen als braakballen en krijtsporen aangetroffen.

Nesten

Aanwezigheid van verse braakballen en krijtsporen is een indicatie voor de aanwezigheid van een vaste rustplaats. Indien er nestmateriaal wordt aangetroffen in combinatie met zicht en/of geluidswaarnemingen van jongen kan de aanwezigheid van een nestplaats worden vastgesteld. Echter doordat er geen sprake is van waarnemingen van braakballen, jongen en nestmateriaal is er geen sprake van een vaste nest- of rustplaats.

Functioneel leefgebied

Wegens het ontbreken van waarnemingen en sporen van de kerkuil kan geconcludeerd worden dat de planlocatie geen functie vervult als nest- of rustplaats en functioneel leefgebied van de soort.

3.2 Steenuil

Waarnemingen en aantallen

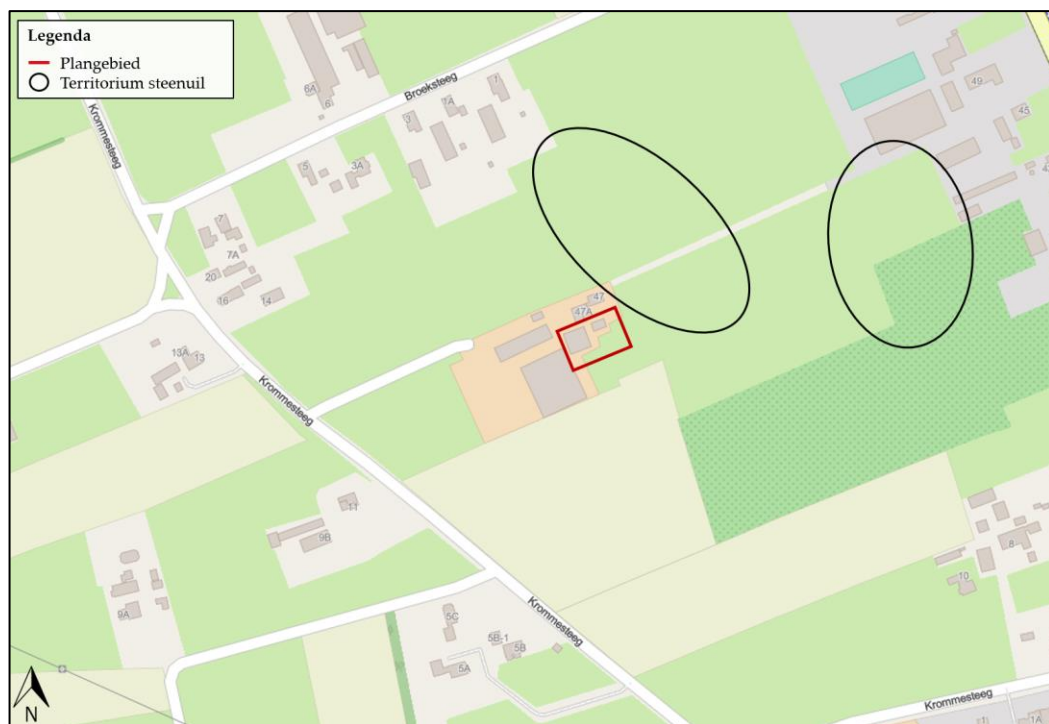
Tijdens de onderzoek rondes zijn circa drie roepende steenuilen waargenomen. De steenuilen reageerde op de JBL speaker en/of op elkaar. Tevens zijn er een aantal zichtwaarnemingen van overvliegende steenuilen gedaan. De waarnemingen zijn gedaan op circa 30 tot 150 m ten noorden en oosten van de planlocatie. Tijdens de veldbezoeken zijn in en rondom de schuren geen nieuwe sporen als braakballen en krijtsporen aangetroffen. De aangetroffen braakballen tijdens het veldbezoek d.d. 8 september 2020 zijn destijds verpulverd.

Nesten

Aanwezigheid van verse braakballen en krijtsporen is een indicatie voor de aanwezigheid van een vaste nest- of rustplaats. Door het ontbreken van sporen in en rondom de schuren kan aanwezigheid van een vaste rustplaats uitgesloten worden. Daarnaast is er geen nestmateriaal of jongen gehoord of gezien op de planlocatie. Aanwezigheid van een nestplaats is tevens uitgesloten.

Functioneel leefgebied

Ten noorden en oosten zijn tijdens elk veldbezoeken waarnemingen gedaan van de steenuil. Dit betroffen zeker twee verschillende mannetjes. Op de locaties van deze waarnemingen zijn duidelijke territoriums aanwezig. Hier zijn geen nestlocaties vastgesteld, echter is het aannemelijk dat deze in de directe omgeving aanwezig zijn. Mogelijk bevinden deze zich in de aanwezige knotbomen in het gebied. De planlocatie zelf maakt geen onderdeel uit van dit territorium, maar ligt er wel direct naast (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Locaties van waarnemingen van de steenuilen.

4 Conclusie en advies

4.1 Kerkuil

In de periode maart – mei 2021 is onderzoek uitgevoerd naar de aan- of afwezigheid van de kerkuil conform de bepalingen uit de kennisdocumenten (BIJ12, 2017). Rust- en nestplaatsen van de soort zijn niet geconstateerd. Er is tevens geen functioneel leefgebied van de kerkuil vastgesteld. Bij het saneren van de schuren is geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen van de wet natuurbescherming (Wnb, art 3.1 lid 2 en 4).

4.2 Steenuil

In de periode maart – mei 2021 is onderzoek uitgevoerd naar de aan- of afwezigheid van de steenuil conform de bepalingen uit de kennisdocumenten (BIJ12, 2017). Rust- en nestplaatsen van de steenuil zijn niet geconstateerd. Er zijn twee territoriums buiten de planlocatie vastgesteld op een afstand van circa 30 en 150 m. De beoogde ontwikkeling leidt niet tot negatieve effecten op de steenuil. Er is geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen van de wet natuurbescherming (Wnb, art 3.1 lid 2 en 4).

4.3 Te treffen maatregelen tijdens de werkzaamheden

- De werkzaamheden opstarten/uitvoeren buiten het broedseizoen van algemenen broedvogels (medio maart t/m medio juli).
- Tijdens de werkzaamheden moet voorzichtig worden gehandeld met alle voorkomende flora en fauna (Algemene zorgplicht).
- Wanneer ondanks zorgvuldig handelen, onderzoek en advies schade lijkt te ontstaan voor beschermde flora en fauna, dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.
- Er wordt gelegenheid gegeven aan dieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden.
- De planlocatie tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie bij voorkeur niet verlichten en in de periode april-oktober de werkzaamheden tussen zonsopgang en zonsondergang uitvoeren (buiten schemerperiodes). Mocht verlichting noodzakelijk zijn hierbij een vleermuisvriendelijke verlichtingswijze toepassen (amberkleurig licht, lichtbundel nederwaarts richten, toepassen geconvergeerde lichtbundel).

5 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocument kerkuil, *Tyto alba*. BIJ12, Utrecht

BIJ12, 2017. Kennisdocument steenuil *Athena noctua*. BIJ12, Utrecht

De Boer, D., 2020. Quicksan Wet natuurbescherming Lunterseweg 47 te Ede. Blome Ecologie B.V., Waardenburg.

NGB, 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017). Netwerk Groene Bureaus, Odijk.

Gebruikte websites

www.arcgis.nl

www.NDFF.nl

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

